

9. Kostenko L., & Zhabin O. (2024). Natsionalna bibliometryka Ukrainy: problemy formuvannia. *Visnyk Knyzhkovoi palaty*, 7, pp. 26—32. doi: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.7\(336\).26-32](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.7(336).26-32).
10. Ukrainian National H-index Ranking: pro reitynh. (2025). Available at: <https://ua.h-index.com/uk/about>.
11. Kostenko L., Kopanieva V. & Zhabin A. (2024). Library Ukraine of the 21st century: consolidation vector of development. *Visnyk Knyzhkovoi palaty*, 11, pp. 23—29. doi: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.11\(340\).23-29](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2024.11(340).23-29).
12. Hicks D., Wouters P. & Waltman L. (2015). Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics. *Nature*, 520, pp. 429—431.
13. Kostenko L. & Symonenko T. (2016). Naukometriia: vid numerolohii do Leidenskoho manifestu. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho*, 43, pp. 285—295.
14. Horovyi V. (2015). Kryterii yakosti naukovykh doslidzhen u konteksti zabezpechennia natsionalnykh interesiv. *Visnik Nacionalnoi akademii nauk Ukrainy*, 6, pp. 74—80.
15. Popovych O. (2020). Naukometrychne nevihlastvo (shchodo manii biurokratii zaprovadyty tsyfrove otsiniuvannia nauky. *Granit nauki*. Available at: <https://un-sci.com/ru/2020/02/06/naukometrichne-neviglastvo-shhodo-mani%D1%97-byurokratij-zaprovaditi-czifrove-oczynuyuvannya-nauki/>.

Надійшла до редакції 26.03.2025

[https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.7\(348\).24-32](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.7(348).24-32)
УДК 027.022:021.6](477)(045)

Василь Паламаренко,
аспірант кафедри артменеджменту
та івент-технологій НАКККиМ
vpalamarenko@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9059-1531>

Трансформація інформаційних послуг як основа формування нових моделей культурної інфраструктури

У статті досліджено концепти щодо урізноманітнення моделей традиційних та інноваційних закладів культури, які мають стати основою створення нових елементів культурної інфраструктури, зокрема центрів культурно-дозвілєвих послуг, та обґрунтовано значення вдосконалених інформаційно-документальних послуг для розвитку локальних спільнот в епоху цифрового суспільства. Висвітлено умови створення різних типів багатофункціональних хабів на базі публічних бібліотек у співпраці з іншими закладами культури, які формують інформаційно-комунікаційні простори для спілкування, всебічного розвитку мешканців через надання додаткових послуг і місця проведення для культурно-розважальних заходів. Розглянуто підходи до інтеграції новітніх інформаційних технологій у діяльність культурно-дозвілєвих центрів з метою посилення їх ролі в соціокультурній трансформації українського суспільства. Аналіз сучасних трендів у гуманітарній сфері уможливорює висновок про те, що заклади культури набувають функцій соціальних інститутів, що є не лише реакцією на зміни в суспільстві, а й активним сприянням цим трансформаціям. Подальші дослідження доцільно спрямувати на аналіз ефективності різних моделей багатофункціональних культурних просторів, дослідження потреб громад у культурних послугах і розроблення механізмів підтримки таких ініціатив.

Ключові слова: традиційні та інноваційні заклади культурної інфраструктури; стратегії розвитку соціокультурних закладів; бібліотеки; бібліохаби; інформаційний простір громад

Постановка проблеми. Сучасні заклади культури мають поступово адаптуватися до викликів цифрової доби, щоб забезпечувати різноманітні потреби суспільства, трансформуватися в центри впровадження новітніх культурних практик, залучати аудиторію як універсальні платформи для творчості, навчання, спілкування й дозвілля, пропонувати широкий спектр послуг — від традиційних культурних заходів до інтерактивних програм та онлайн-сервісів. Упровадження нових технологій та інтерактивних форматів, зокрема інформаційно-документальна модернізація, допоможе закладам культури зробити послуги доступнішими й різноманітнішими.

© Паламаренко В., 2025

Швидкий розвиток інтернет-комунікацій надає широкі можливості для маніпуляцій свідомістю людей. Потік неконтрольованої інформації часто призводить до дезорієнтації й руйнування традиційних цінностей та орієнтирів. Брак єдиного культурного поля ускладнює ефективне управління культурними процесами на всіх рівнях: національному, регіональному та місцевому. Водночас саме завдяки креативності культурні інституції та заклади мають значний потенціал для інновацій і створення нових цінностей, стають потужним інструментом розвитку та об'єднання суспільства, особливо в умовах цифрової економіки, формування сучасних куль-

турних продуктів і послуг на державному, регіональному й локальному рівнях.

З огляду на окреслені тенденції, системне дослідження умов формування мережі центрів культурно-дозвіллевих послуг, що надають доступ до різноманітних культурних та освітніх ресурсів у зручному форматі, об'єднуючи під одним дахом бібліотеку, клубний і мистецько-освітній заклад, молодіжний і фітнес-центр, комп'ютерний клас, інтернет-кафе, ігрові кімнати тощо, постає як актуальне завдання для розроблення моделей трансформації традиційних та інноваційних соціокультурних закладів у поліфункціональні центри гуманітарного розвитку й інформаційно-комунікативного простору для мешканців територіальних громад.

Аналіз досліджень і публікацій. Згідно з українським законодавством, до базової мережі закладів культури загальнодержавного значення належать не лише традиційні культурні інституції: музеї, театри, бібліотеки, архіви, галереї, виставки, філармонії, цирки, а й сучасні, що забезпечують створення нових культурних продуктів у культурно-інформаційних і культурно-просвітницьких центрах при кіностудіях, художніх галереях, заповідниках і музичних колективах. Окрім того, до цієї мережі належать навчальні заклади мистецького профілю, які готують фахівців культурної сфери [12].

Базова мережа закладів культури місцевого рівня — це система різноманітних установ, що охоплює широкий спектр культурних інституцій і мистецьких закладів, які працюють на засадах партнерства між державними, комунальними й приватними структурами, забезпечують доступ до культурних послуг у місцевих громадах, проводячи діяльність у бібліотечній, музейній, театральній, музичній, кінематографічній та інших сферах [12].

Для розширення доступу до культурних послуг та ефективного використання ресурсів на регіональному й місцевому рівнях, у положеннях ЗУ "Про внесення змін до Закону України "Про культуру" передбачено створення центрів культурних послуг, адаптованих до потреб конкретної громади в умовах їх формування та управління, а у ст. 20 ЗУ "Про бібліотеки і бібліотечну справу" задекларовано, що бібліотеки мають право самостійно визначати зміст, напрями та форми діяльності й організовувати роботу молодіжних просторів [11]. Особливий акцент у ЗУ "Про культуру" зроблено на доступності та якості культурних продуктів, комплексності культурних послуг, зокрема консультаційної й інформаційної до-

помогі, інклюзивності та можливості неформального спілкування й навчання жителів територіальної громади та суміжних громад, що сприяє розвитку творчого потенціалу місцевих жителів [13].

Науковці та практики, які досліджують трансформаційні зміни в бібліотеках (І. Бурміс [4], В. Загуменна [10], О. Івашкевич [14] та ін.); у клубах, які також змінюють функції під впливом процесів децентралізації (В. Баласанян [11]); діяльність молодіжних і цифрових хабів (С. Хрущ [21]), центрів культурних послуг, зауважують про широкий спектр їхніх послуг і сервісів, адаптованих до потреб різних соціальних груп. Більшість регіонів України розробили комплексні програми та стратегії розвитку культури, що передбачають модернізацію культурних закладів (Ю. Кравчик [17]), підтримку митців і підготовку висококваліфікованих кадрів (В. Добровольська [9; 25]), охорону культурної спадщини й організацію дозвілля населення О. Шмаюн [24].

Мета статті — визначення ефективних стратегій модернізації закладів соціокультурної сфери для забезпечення культурних потреб громад і сприяння гармонійному розвитку культурно-мистецького середовища країни; дослідження впливу сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на формування інноваційних культурних продуктів і послуг у цифровому суспільстві; аналіз ролі культурно-дозвіллевих центрів у поширенні креативних інфраструктурних елементів на регіональному та місцевому рівнях.

Виклад основного матеріалу дослідження. У соціокультурному житті країни беруть участь державні інституції та культурні установи (музеї, театри, бібліотеки тощо), місцеві органи влади, які разом формують культурну політику, фінансують культурні проекти, розробляють стандарти та нормативи в культурній сфері. Представники культурних асоціацій, творчих спілок, неурядових організацій, які опікуються збереженням культурної спадщини, розвитком мистецтва, організацією культурних заходів; освітніх установ, що формують культурні компетенції у молоді, готують фахівців у сфері культури; комерційних структур, які інвестують у мистецькі проекти, організовують культурні заходи; медіа, котрі формують культурні смаки, поширюють інформацію про культурні події та явища, є суб'єктами соціокультурного простору, взаємодія між якими є складною та динамічною. Кожен із них має власні інтереси, цілі та відповідно впливає на культурні процеси.

Попри нерівномірний розвиток культури в різних регіонах, її значення для суспільства

неоціненне. Культура є не лише рушієм соціального прогресу та єдності, а й потужним економічним інструментом, здатним стимулювати інноваційні зміни, зауважує В. Добровольська [9]. З огляду на це, слід збільшити фінансування культурних проєктів, що дасть змогу забезпечити стабільність і розвиток соціокультурної сфери. Культурне різноманіття, на думку вченої, є чинником створення унікальних культурних продуктів і послуг, а його збереження та промоція — це завдання держави й суспільства.

Національна культурна політика має об'єднувати націю навколо спільних культурних цінностей, збережених у мові, фольклорі та мистецтві, водночас підтримуючи різноманіття культурних виявів [9, с. 100]. Державну політику у сфері культури спрямовано на усунення дисбалансу в розвитку культурного середовища та надання підтримки культурним ініціативам на місцях. Регіональні та місцеві органи влади розробляють та реалізують цільові програми задля підвищення рівня культурного забезпечення населення та розвитку культурної інфраструктури.

У сфері інформаційної діяльності закладів культури можна виділити два типи підрозділів: спеціалізовані — структурні одиниці, основним завданням яких є управління інформаційними потоками, взаємодія з медіа та забезпечення прозорості діяльності закладу. До них належать пресцентри, довідкові служби та служби зв'язків з громадськістю; базові (загальні) підрозділи, діяльність яких не орієнтована насамперед на інформаційну взаємодію із суспільством, наприклад, відділи, що організовують культурні заходи, управлінські й господарські служби [25].

Головними осередками об'єднаних територіальних громад до сьогодні були клубні установи, зокрема будинки культури та сільські клуби, констатує Ю. Кравчик. Для збереження ролі й адаптації цих закладів до нових умов децентралізації слід трансформувати їх у центри розвитку творчого потенціалу, культурного обміну та соціальної згуртованості. Ця мета потребує оновлення змісту надання культурних послуг на загальнодержавному й регіональному рівнях, визначення нових векторів розвитку наявних закладів культури на динамічні простори, які сприяють розвитку творчого потенціалу громади та формуванню нових культурних традицій, що об'єднують людей із різних населених пунктів [17, с. 84].

Наприклад, громади Волинської області обрали шлях формування нового культурно-мис-

тецького середовища, підтримки художньої творчості й розвитку народної традиційної культури завдяки співпраці між закладами культури всіх форм власності та підпорядкування, підприємствами, установами, організаціями, юридичними та фізичними особами в Україні та за кордоном. Усі установи культури, розташовані на території громад, перепрофілювали в комунальні заклади "Центр культури, дозвілля та спорту", що дало змогу створити умови для масового, сімейного й індивідуального розвитку творчих здібностей, спілкування, відпочинку, розваг, відновлення духовних і фізичних сил на основі вивчення культурних запитів та інтересів різних категорій населення.

Законодавчого унормування потребують механізми управління базовою мережею закладів культури в умовах збройного конфлікту та в повоєнний час, оскільки їх низька адаптивність до викликів, спричинених воєнним станом, негативно впливає на функціонування соціокультурної сфери. Водночас для збереження наявної мережі закладів культури в громадах слід розробити додаткові законодавчі механізми, що унеможливили б безпідставну ліквідацію цих осередків [16, с. 43]. Вилучення закладу з базової мережі можливе лише тоді, коли інші заклади культури чи освіти зможуть так само надавати якісні й доступні культурні послуги. Крім того, таке рішення має бути узгоджено з центральним органом виконавчої влади, відповідальним за культурний розвиток громад.

Згідно з урядовою Постановою "Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на створення центрів культурних послуг", для отримання субвенції на розвиток мережі культурних центрів, органи місцевого самоврядування зобов'язані забезпечити наявність земельної ділянки (у разі нового будівництва) та використовувати комунальну власність для розміщення центру. У документі також зазначено, що умовою надання субвенції є нове будівництво центрів культурних послуг чи створення центрів на базі наявних закладів культури, які перебувають в комунальній власності [19].

Усупереч наявності розвиненої мережі клубів, їх відвідуваність постійно знижується. Це пов'язано з низкою чинників: від зміни сучасних моделей спілкування до обмеженості вільного часу та стандартизації культурних потреб. Парадоксально, що високий рівень освіти не завжди корелює з активною культурною участю. В. Баласанян зазначає, що ситуації, коли у менш

спроможних громадах немає змоги утримувати культурні заклади й надавати якісні культурні послуги населенню, становлять серйозну загрозу для депресивних територій, які можуть взагалі залишитися без культурних закладів, культурно-мистецьких програм і проєктів [1]. Низька оплата праці та брак перспектив відштовхують кваліфікованих фахівців від роботи в сільських будинках культури, що негативно впливає на якість культурного життя в громадах. У великих та розвинутих ОТГ культурне життя часто забезпечує команда професіоналів, тоді як у маленьких селах ця відповідальність лягає на плечі однієї людини, що ускладнює рівний доступ до культурних послуг мешканцям громад.

Отже, слід розробити стратегічний план розвитку культурної мережі, який враховуватиме потреби невеликих населених пунктів. В. Балаसानян пропонує реалізовувати цей проєкт на основі трансформації застарілих клубів у багатофункціональні хаби, тобто культурно-освітньо-розважальні центри, які об'єднують функції громадського простору для спілкування, місця для проведення культурно-розважальних заходів, бібліотеки, комп'ютерного клубу. Така інтеграція, за допомогою сучасних інформаційних технологій, сприяє розвитку читачських навичок і формуванню інформаційної культури, підвищує рівень соціальної взаємодії місцевого населення, оскільки створює можливості для спілкування, проведення різноманітних освітніх заходів, особливо для вразливих груп населення.

Культурно-дозвіллієві та культурно-розважальні центри відіграють важливу соціальну роль у суспільстві, забезпечуючи доступ до культурних цінностей, сприяючи розвитку творчих здібностей та формуючи активну громадянську позицію. Центри пропонують широкий спектр послуг, які спрямовані на збагачення новітніх форм дозвілля і відпочинку, забезпечення різноманітних потреб населення — від освітніх програм до розважальних заходів, створюючи умови для повної самореалізації особистості [24].

У посібнику "Центр культурних послуг в територіальній громаді" містяться практичні рекомендації щодо процесу створення Центрів культурних послуг (ЦКП): від ідеї до фактичного створення та можливих варіантів назв, залежно від бачення їх ролі в територіальних громадах. Це можуть бути комунальні заклади культури, що мають різні назви: "Центр культури і дозвілля", "Центр надання культурних послуг", "Центр культури і спорту", "Центр культури, молоді і спорту" тощо [22, с. 21].

Отже, центр культурних послуг — це сучасний багатофункціональний простір, де користувачі можуть спілкуватися, отримувати різноманітні послуги, розвиватися інтелектуально, духовно, емоційно. Як осередок комунікації, підтримки, розвитку, гуртування ЦКП виконує важливі функції: об'єднує громаду, опікується розвитком культури та креативної економіки, забезпечує жителям комфортні умови життя та дозвілля.

Водночас, як констатують науковці, сучасні інформаційні технології пропонують нові форми спілкування та розваг, а отже поступово витісняють традиційні форми дозвілля, як-от відвідування бібліотек і клубів. Окрім того, зростання темпів життя та ліміт вільного часу обмежують можливості людей для культурного саморозвитку, а стандартизація культурних потреб, зумовлена масовою культурою та глобалізацією, призводить до зменшення інтересу до унікальних культурних пропозицій. Навіть високий рівень освіти не є гарантією активної культурної участі, що свідчить про складність взаємозв'язку між освіченістю й культурними потребами сучасної людини.

Отже, створення центрів культурних послуг має на меті: підвищення рівня залученості населення до культурних практик через освітні програми, курси з різних видів мистецтва, діяльність творчих майстерень і майстер-класів для дорослих і дітей, інноваційні бібліотечні послуги; модернізацію культурної інфраструктури завдяки створенню просторів для коворкінгу та культурних заходів: концертів, фестивалів, виставок; забезпечення доступу до якісних культурних послуг через соціальні проєкти, спрямовані на підтримку різних категорій населення [8].

Наприклад, культурні заклади Полтавщини стали осередками гуманітарної допомоги та соціальної реабілітації ВПО й переформатовані в центри волонтерства та допомоги для ЗСУ. Надаючи широкий спектр послуг — від проведення творчих зустрічей до освітніх сервісів, — вони допомагають людям не лише забезпечити базові потреби, а й знайти нові сенси, розвинути таланти й інтегруватися в нове соціальне середовище. Отже, культура є потужним інструментом подолання наслідків війни та відновлення нормального життя [20, с. 20].

Сучасний культурний ландшафт зумовлює створення різних типів культурно-дозвіллієвих центрів і хабів. Окрім креативних, які фокусуються на розвитку творчих індустрій, є молодіжні хаби, що пропонують новим поколінням простір для самореалізації та вдоскона-

лення; цифрові хаби, які сприяють упровадженню цифрових технологій у культуру; бібліохаби, що поєднують традиційні бібліотечні послуги із сучасними цифровими інструментами. Кожен із цих типів хабів має певні особливості, але їх об'єднує прагнення створити сприятливе середовище для творчості, співпраці й розвитку культурних ініціатив.

Забезпечуючи доступ до технічних ресурсів, знань і мережі контактів, креативні хаби стимулюють розвиток нових ідей та проєктів, сприяють розробленню нових культурних продуктів і послуг, а також зміцнюють місцеві громади, перетворюючи колишні промислові зони на сучасні культурні центри, активізуючи міське життя [7].

Молодіжні хаби — це сучасні центри, що об'єднують різноманітні зони й локації для навчання, творчості, спілкування та співпраці між різними молодіжними організаціями, ініціативами й проєктами, що дає змогу концентрувати зусилля для досягнення спільних цілей територіальної громади [18].

Цифрові хаби — це простори, які надають широкий спектр послуг у сфері цифрової освіти. Крім доступу до платформи "Дія. Цифрова освіта", їх відвідувачі можуть отримати допомогу у вирішенні технічних питань, консультації щодо використання державних онлайн-сервісів, а також взяти участь у різноманітних заходах, спрямованих на розвиток цифрових компетенцій [6].

Бібліохаби в сучасних умовах розширюють спектр послуг традиційних бібліотечних установ і стають просторами для проведення майстер-класів, організації клубів за інтересами, роботи над проєктами, проведення лекцій, виставок; центрами розвитку місцевого бізнесу та підприємництва, соціальних ініціатив та активного дозвілля. Відвідувачі бібліохабів — це не лише споживачі інформації, а й активні учасники культурного життя, які сприяють підвищенню рівня освіченості, соціальній інтеграції та розвитку громадянського суспільства [3].

Хаб цифрової освіти як сучасний простір навчання й розвитку має дотримуватися тих самих принципів, що й традиційна бібліотека. Послуги й сервіси хабу: навчальні, інформаційно-консультаційні, довідкові, доступу, створення цифрового контенту — мають бути зорієнтованими на користувача та відповідати найвищим стандартам якості [2, с. 35].

Мобільний / віртуальний хаб цифрової освіти — різновид гнучкої моделі ЦКП, яка дає змогу надавати послуги там, де вони найпо-

трібніші. Для мобільного хабу потрібна портативна техніка (ноутбуки, планшети) та розбірний стенд, а місцем проведення занять можуть стати школи, адміністративні будівлі, лікарні, центри надання адміністративних послуг тощо. Важливо обирати безпечні локації.

Віртуальний хаб не має обмежень щодо місцезнаходження працівників. Онлайн-формат дає змогу проводити навчання та консультації з будь-якої безпечної локації. Організація хабу залежить від умов бібліотеки та її можливостей. Важливо, щоб зони навчання та спілкування поєднувалися із зонами комфорту й відпочинку, що пропонують додаткові послуги (бібліоняня, артбрама, курси з вивчення англійської та української мов тощо) [23].

Глобалізаційні процеси, що активно відбуваються не лише в економічній та соціальній, а й культурній сферах сучасного суспільства, широке використання цифрових технологій, надають нові можливості для модернізації всіх інституцій, що формують національний інформаційний простір на засадах ефективної співпраці бібліотек разом із науковими установами, музеями, архівами, інформаційними центрами й освітніми закладами, іншими зацікавленими учасниками відновлення цілісності державного культурно-комунікаційного середовища [15, с. 66]. Застосування оптимальних алгоритмів упровадження бібліотечних інновацій (клуби віртуальної реальності, онлайн-платформи для співтворчості, нестандартні проєкти) в культурне життя, дає змогу українським бібліотекам успішно трансформуватися в сучасні інформаційні центри, які відповідають потребам суспільства в епоху цифрових технологій і стають простором для соціальних перетворень у громадах.

Публічні бібліотеки залежно від профілювання та вектора розвитку можуть виконувати функції: центрів правової й регіональної інформації, тобто центрів громадських ініціатив, у яких відбуваються лекції різноманітної тематики, науково-дослідна краєзнавча робота клубів за інтересами; соціокомунікаційних майданчиків, у межах яких організовують зустрічі з відомими діячами, письменниками й митцями; мультикультурних центрів, у яких проводять презентації книг, круглі столи, виставки літератури та художніх творів, літературно-музичні вечори, конкурси, інтерактивні заходи (фестивалі, паради, фан-клуби, театралізовані вистави та ін.) [4]. На передній план бібліотечної діяльності виходять її соціально-комунікативні функції як дозвілєвого, просвітницького, освітнього та

культурного центру, а також проблеми формування й розвитку інноваційного медіасередовища бібліотек [21, с. 75].

Упровадження нових технологій, як-от RFID-чіпи, мобільні додатки AR, соціальні мережі й онлайн-платформи, спонукає до переосмислення моделі бібліотечної діяльності та розширення бібліотечних послуг і сервісів. Окрім того, дедалі більше уваги приділяється інтерактивним засобам спілкування з аудиторією в режимі онлайн, зауважує О. Івашкевич, що розширює обрії можливостей і бібліотеки, і користувача (наприклад, сервіси з шерінгу — платформи або компанії, які надають можливість послуговуватися різними ресурсами на основі принципу спільного використання) [14].

На потребі впровадження імерсивних технологій для перетворення бібліотечного середовища на мультимедійний простір наголошує В. Загуменна. Учена зазначає, що бібліотечно-інформаційне обслуговування, яке здійснюють із використанням доповненої, віртуальної й змішаної реальності, а також мовних моделей штучного інтелекту, виводить на якісно вищий рівень сприйняття й засвоєння інформації, що набуває особливої актуальності в дитячих, шкільних та університетських бібліотеках [10, с. 69].

Сучасні бібліотеки нерозривно пов'язані з цифровим середовищем центрів культурних послуг. Вони активно використовують вебсайти для популяризації своїх фондів і послуг, надають вільний доступ до електронних книг, журналів і баз даних, розробляють мобільні застосунки для зручного користування, а також активно співпрацюють з іншими бібліотеками в межах корпоративних мереж. Можливості бібліотек у реалізації соціокультурних завдань розширюються завдяки використанню мережових засобів комунікації: сайтів, блогів, віртуальних виставок, подкастів, буктрейлерів [5].

Висновки. Проведене дослідження свідчить про значну диверсифікацію сучасного культур-

ного ландшафту та гармонійне функціонування традиційних й інноваційних закладів, що виявляється у створенні різноманітних типів культурно-дозвіллевих центрів. Молодіжні центри, креативні, цифрові та бібліохаби формують нові моделі культурної інфраструктури, що відповідають потребам сучасного суспільства. Кожен із цих хабів відіграє важливу роль у розвитку творчого потенціалу індивідів і спільнот, сприяє інноваціям у культурній сфері та розширює доступ до культурних ресурсів. Завдяки ЦКП громадяни можуть швидше адаптуватися до викликів сучасного світу, підвищити конкурентоспроможність на ринку праці та брати активну участь у громадському житті.

Фахівці багатьох регіонів активно працюють над розвитком культурного потенціалу, розуміючи його важливість для майбутнього країни, переосмислюють роль закладів культури, які нині не лише забезпечують культурні потреби громади, а й створюють умови для всебічного розвитку мешканців завдяки впровадженню додаткових послуг і формуванню простору для спілкування.

Для підвищення якості послуг ЦКП у центр уваги слід поставити користувача, що передбачає глибоке розуміння його потреб, постійний діалог, адаптацію інформаційно-комунікаційного середовища до його очікувань.

Результати дослідження свідчать, що культурно-дозвіллеві хаби формують нові практики культурного споживання та виробництва. Вивчення цих просторів дає змогу краще зрозуміти процеси трансформації традиційних закладів культури в інноваційні центри культурно-дозвіллевих послуг.

Перспективу подальших досліджень становить аналіз впливу хабів на розвиток об'єднаних територіальних громад, виявлення нових форм культурної співпраці на місцевому рівні та розроблення ефективних механізмів підтримки культурних ініціатив регіонального та локального значення.

Список бібліографічних посилань

1. Баласанян В. Культура і децентралізація: що робити з сільськими клубами. *Децентралізація*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/11957> (дата звернення: 08.01.2025).
2. Бібліотеки — хаби цифрової освіти : практ. посіб. / авт.-уклад.: О. Бруй, Т. Козицька, Г. Мацієвська, С. Моїсєєва, І. Шевченко ; заг. ред. Я. Сошинської ; ВГО Українська бібліотечна асоціація; Проект підтримки Дія. Електрон. вид. Київ : Українська бібліотечна асоціація, 2023. 116 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/17yJ4pjNwzYUivVQueh6dFD86IgoniCeps/view> (дата звернення: 08.01.2025).
3. Бібліохаб як сучасний бібліотечний простір. *Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека*. URL: <https://zounb.zp.ua/resource/zaporizkyy-kray/zaporizhzhya-bibliotechnne/fahova-osvita/bibliohab-yak-suchasnij-bibliotechnnij-prostir> (дата звернення: 08.01.2025).
4. Бурміс І. В. Формування моделі публічної бібліотеки в умовах об'єднаних територіальних громад Півдня України. *Бібліотекознавство. Документознавство, Інформологія*. 2021. № 1. С. 12—21.

5. Бутко Л. В., Василенко Д. П., Саранча В. І. Соціокультурна діяльність бібліотеки в умовах її цифровізації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2022. № 1. С. 19—26.
6. В Україні створять 12 європейських цифрових інноваційних хабів. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3888472-v-ukraini-stvorat-12-evropejskih-cifrovih-innovacijnih-habiv.html> (дата звернення: 08.01.2025).
7. Глосарій креативних індустрій. *Український центр культурних досліджень*. URL: <http://uccs.org.ua/hlosarij-kreatyvnykh-industrij>. (дата звернення: 08.01.2025).
8. Децентралізація в культурі: створення центрів культурних послуг. *Децентралізація*. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/755/МКІП_ЦКП_12.02.2021__1_.pdf (дата звернення: 08.01.2025).
9. Добровольська В. В. Державна політика в галузі культури України: стан та розвиток системи управління документацією : моногр. М-во культури України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ : НАКККиМ, 2017. 233 с.
10. Загуменна В. В. Перспективи застосування імерсивних технологій у діяльності бібліотек України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2024. № 14. С. 66—75. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.14.2024.318314>.
11. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр#Text> (дата звернення: 16.03.2025).
12. Про культуру : Закон України від 14 грудня 2010 р. № 2778-VI. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 16.12.2024).
13. Про внесення змін до Закону України "Про культуру" щодо загальних засад надання населенню культурних послуг : Закон України від 29 квітня 2021 р. № 1432-IX. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1432-20#Text> (дата звернення: 08.01.2025).
14. Івашкевич О. В. Цифрова трансформація бібліотек України: сьогодення та перспективи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 2. С. 50—56.
15. Інформаційно-комунікаційна діяльність наукових бібліотек в умовах розвитку суспільства знань : монографія / О. М. Василенко, Т. В. Добко, Н. Я. Зайченко, Н. Ю. Каліберда, О. Г. Кириленко, О. З. Клименко, Т. М. Коваль, Л. А. Литвинова, К. В. Лобузіна, Н. Ф. Самохіна. Київ : НБУВ, 2017. 410 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002187> (дата звернення: 08.01.2025).
16. Концепція законодавчого забезпечення національної культурної політики України. Київ. 2023. 44 с. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/32340.pdf> (дата звернення: 08.01.2025).
17. Кравчик Ю. Ю. Культурно-дозвілєві центри в умовах реформи децентралізації (на прикладі Волинської області). *Філософія подієвої культури: теорія і практика* : матеріали Всеукр.наук.-практ. конф. (Київ, 26—27 березня 2020 р.) Київ : КНУКиМ, 2020. 186 с. С. 84—87.
18. Молодіжні простори в бібліотеках : посіб. / УБА; Асоціація молод. центрів України. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/375/Method.pdf>. (дата звернення: 08.01.2025).
19. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на створення центрів культурних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 2021 р. *МКСР*. URL: <https://mkpr.gov.ua/files/pdf/Постанова%20Порядок%20та%20умови%20-%20субвенція%20ЦКП.pdf> (дата звернення: 08.01.2025).
20. Стан функціонування культурної сфери в регіонах України в умовах воєнного стану URL: <https://internews.ua/storage/app/media/rang/Materials/2024/FreedomSpeechCom/HCpolicy2.pdf> (дата звернення: 08.01.2025).
21. Хрущ С. С. Формування інноваційного медіапростору в публічних бібліотеках України : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03. Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, 2023. 220 с.
22. Центр культурних послуг у територіальній громаді : посіб. 2022. 103 с. URL: <http://kyiv-heritage.com/sites/default/files/Центр%20культурн%20посл%20в%20тер%20громаді%202022%20пос%20Частина%201%20103c.pdf> (дата звернення: 08.01.2025).
23. Чотири простори бібліотеки: модель діяльності : практ. посіб. / авт.-уклад.: О. Бояринова, О. Бруй, Л. Лугова, Я. Сошинська, І. Шевченко ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : Українська бібліотечна асоціація, 2020. 104 с. *Децентралізація*. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/594/> (дата звернення: 08.01.2025).
24. Шмаюн О. Ю. Культурно-дозвілєвий центр як інноваційний заклад особистісного розвитку. *Питання культурології*. 2020. Вип. 36. С. 260—268.
25. Peleshchyshyn A., Yakovyna V., Dobrovolska V. Cultural Institution Information Pattern Formation within Social Media Communities. *Proceedings of the 1st International Workshop on Control, Optimisation and Analytical Processing of Social Networks (COAPSN-2019)*. Львів. 2019. May 16—17. P. 42—53. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2392/paper4.pdf> (дата звернення: 08.01.2025).

Vasyl Palamarenko,
Postgraduate Student, NACAM

Transformation of information services as a basis for the formation of new models of cultural infrastructure

The article explores the concepts of diversifying models of traditional and innovative cultural institutions that should serve as the basis for creating new elements of cultural infrastructure, including cultural and leisure service centers, and substantiates the importance of improved information and documentation services for the development of local communities in the digital age.

The conditions for creating various types of multifunctional hubs based on public libraries in cooperation with other cultural institutions are highlighted, which form information and communication spaces for communication, comprehensive development of residents through the provision of additional services and venues for cultural and entertainment events. Approaches to integrating the latest information technologies into the activities of cultural and leisure centers are considered in order to enhance their role in the socio-cultural transformation of Ukrainian society.

The analysis of current trends in the humanitarian sphere allows us to conclude that cultural institutions are increasingly acquiring the functions of social institutions. Diversification of their functions is not only a reaction to changes in society, but also an active contribution to these changes. Further research may be aimed at analyzing the effectiveness of various models of multifunctional cultural spaces, studying the needs of communities in cultural services and developing mechanisms to support such initiatives.

Keywords: traditional and innovative cultural infrastructure institutions; development strategies for socio-cultural institutions; libraries; library hubs; community information space

References

1. Balasanyan V. (2019). Kul'tura i detsentralizatsiya: shcho robyty z sil'skymy klubamy. *Decentralizaciya*. Available at: <https://decentralization.gov.ua/news/11957>.
2. Bruy O. et al. [avt.-uklad.]. (2023). *Biblioteka — khaby tsyfrovoyi osvity : prakt. posibn*. Kyiv: Ukrayins'ka bibliotekna asotsiatsiya, Available at: <https://drive.google.com/file/d/17yJ4pjNwzYUjVQueh6dFD86IgoniCeps/view>.
3. Bibliokhab yak suchasnyy biblioteknyy prostir. (2021). *Zaporizka oblasna universalna naukova biblioteka*. Available at: <https://zounb.zp.ua/resource/zaporizkyy-kray/zaporizhzhya-bibliotekne/fahova-osvita/bibliokhab-yak-suchasnij-biblioteknij-prostir>.
4. Burmis I. V. (2021). Formuvannya modeli publichnoyi biblioteki v umovakh ob'yednanykh terytorial'nykh hromad Pivdnya Ukrainy. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya*, 1, pp. 12—21.
5. Butko L. V., Vasilenko D. P. & Sarancha V. I. (2022). Sotsiokul'turna diyal'nist' biblioteki v umovakh yiyi tsyfrovizatsiyi. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya*, 2, pp. 19—26.
6. V Ukraini stvoryat' 12 yevropeys'kykh tsyfrovyykh innovatsiynykh khabiv. (2024). *Ukrinform*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3888472-v-ukraini-stvorat-12-evropejskih-cifrovih-innovacijnih-habiv.html>.
7. Hlosariy kreatyvnykh industriy. (2019). *Ukrayinskij centr kulturnih doslidzen*. Available at: <http://uccs.org.ua/hlosariy-kreatyvnykh-industrij>.
8. Detsentralizatsiya v kul'turi: stvorenniya tsestriv kul'turnykh posluh. (2021). *Decentralizaciya*. Available at: https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/755/MKIII_IQKII_12.02.2021_1_.pdf.
9. Dobrovol's'ka V. V. (2017). *Derzhavna polityka v haluzi kul'tury Ukrainy: stan ta rozvytok systemy upravlinnya dokumentatsiyeyu*. Kyiv: NAKKKiM.
10. Zahumenna V. V. (2024) Perspektyvy zastosuvannya imersyynykh tekhnolohiy u diyal'nosti bibliotek Ukrainy. *Ukrayins'kyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiynykh nauk*, 14, pp. 66—75.
11. Pro biblioteki i biblioteknu spravu : Zakon Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*. 1995. № 7. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр#Text>.
12. Pro kul'turu : Zakon Ukrainy vid 14 hrudnia 2010 p. № 2778-VI. *Verhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>.
13. Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrainy "Pro kul'turu" shchodo zahal'nykh zasad nadannya naselennyyu kul'turnykh posluh : Zakon Ukrainy vid 29 kvitnia 2021 p. № 1432-IX. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1432-20#Text> (дата звернення: 08.01.2025).
14. Ivashkevych O. V. (2021). Tsyfrova transformatsiya bibliotek Ukrainy: s'ohodennya ta perspektyvy. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiya*, 2, pp. 50—56.
15. Vasilenko O. M. et al. (2017). Informatsiyno-komunikatsiyna diyal'nist' naukovykh bibliotek v umovakh rozvytku suspil'stva znan' : monohrafiya. *Repozitarij Nacionalnoyi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskogo*. Available at: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002187>.
16. Kontseptsiya zakonodavchoho zabezpechennya natsional'noyi kul'turnoyi polityky Ukrainy. (2023). Kyiv. Available at: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/32340.pdf>.
17. Kravchuk Yu. Yu. (2020) Kul'turno-dozvillyevi tsentry v umovakh reformy detsentralizatsiyi (na prykladi Volyn's'koyi oblasti) *Filosofiya podiyevoyi kul'tury: teoriya i praktyka : materialy Vseukr.nauk.-prakt. konf.* (Kyiv, 26—27 berezhnya 2020 r.) Kyiv: KNUKiM, pp. 84—87.

18. Molodizhni prostory v bibliotekakh. (2019). *Decentralizaciya*. Available at: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/375/Method.pdf>.
19. Pro zatverdzhennya Poryadku ta umov nadannya subventsii z derzhavnoho byudzhetu mistsevim byudzheta stvorennia tsentriv kul'turnykh posluh : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 2021 r. (2021). *MKSK*. Available at: <https://mkip.gov.ua/files/pdf/Постанова%20Порядок%20та%20умови%20-%20субвенція%20ЦКП.pdf>.
20. Stan funktsionuvannya kul'turnoi sfery v rehionakh Ukrainy v umovakh voyennoho stanu. (2024). *Internyuz Ukrainy*. Available at: <https://internews.ua/storage/app/media/rang/Materials/2024/FreedomSpeechCom/HCpolicy2.pdf>.
21. Khrushch S. S. (2023). *Formuvannya innovatsiynoho mediaprostoru v publichnykh bibliotekakh Ukrainy*. Ph.D. Thesis. Kyiv's'kyi natsional'nyi universytet kul'tury i mystetstv. Kyiv.
22. Tsentri kul'turnykh posluh u terytorial'niy hromadi. (2022). Available at: <http://kyiv-heritage.com/sites/default/files/Центр%20культурн%20посл%20в%20тер%20громаді%202022%20пос%20Частина%201%20103c.pdf>.
23. Boyarynova O. et al. [avt.-uklad.]. (2020). *Chotyry prostory biblioteki: model' diyal'nosti*. Kyiv: Ukrayins'ka bibliotekna asotsiatsiya. *Decentralizaciya*. Available at: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/594/>.
24. Shmayun O. Yu. (2020). Kul'turno-dozvillyevyy tsentr yak innovatsiynyy zaklad osobystisnoho rozvytku. *Pytannya kul'turolohiyi*, 36, pp. 260—268.
25. Peleshchyshyn A., Yakovyna V. & Dobrovolska V. (2019). Cultural Institution Information Pattern Formation within Social Media Communities. *Proceedings of the 1st International Workshop on Control, Optimisation and Analytical Processing of Social Networks (COAPSN-2019)*. Lviv, pp. 42—53. Available at: <http://ceur-ws.org/Vol-2392/paper4.pdf>.

Надійшла до редакції 9.06.2025

[https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.7\(348\).32-38](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.7(348).32-38)
УДК 331.53.07:005.954](477)(045)

Владислав Курасов,
аспірант НАКККиМ
dis5123.vkurasov@dakkkim.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0006-8949-6349>

Функції кадрових агенцій як суб'єктів сучасної системи соціальних комунікацій

У статті визначено та обґрунтовано функції кадрових агенцій як невіддільного складника сучасної системи соціальних комунікацій.

Наголошено, що завдання кадрових агенцій у формуванні системи соціальних комунікацій актуалізуються в умовах глобалізації, цифровізації, зростання активності й змін у пріоритетах населення та структурі зайнятості.

Визначено основні функції кадрових агенцій у соціальних комунікаціях: посередництво між роботодавцем і працівником; консультативно-освітня; інформаційна; стимулювання соціальної мобільності та інтеграції; адаптації (зовнішня й внутрішня (формування корпоративного клімату та культури)); екстерналізації (кадрових ресурсів, моралі, відповідальності).

Підсумовано, що кадрові агенції стають важливими суб'єктами соціальних комунікацій, забезпечуючи ефективний обмін інформацією та сприяючи гармонізації відносин у суспільстві.

Ключові слова: кадрові агенції; виробничо-трудова соціальна комунікація; рекрутинг; гнучке працевлаштування; хедхантинг; кадровий консалтинг

Постановка проблеми. В умовах перманентних світових економічних криз заповнювати вакансії в компаніях висококваліфікованими працівниками стає дедалі важче. Зрозуміло, що на конкурентному ринку праці заробітна плата, соціальні виплати й гарантії залишаються найважливішими критеріями вибору, однак сьогодні майбутніх фахівців також турбують питання корпоративних культури й клімату, роботи, що відповідає очікуванням, можливостей запропонованої посади щодо особистісного та професій-

ного розвитку, кар'єрного зростання. Здатність залучати кандидатів із глибокими знаннями та цінним досвідом, які також мають уявлення про клієнтів і конкурентів на ринку, є головною перевагою використання зовнішніх джерел добору персоналу, якими є кадрові агенції.

Нині ці організації відіграють важливу роль у системі формування виробничо-трудова соціальних комунікацій. Діяльність кадрових агенцій допомагає не лише працевлаштовувати людей і заповнювати вакансії, а й формувати